

V tělesné zdatnosti město poráží venkov a Praha na plné čáře vítězí

[Josef Mačí](#)

Foto: Josef Mačí, Seznam Zprávy

Děti se testovaly loni na podzim. Jednou z disciplín byl také skok z místa.

13:30

Kondice dětí je horší než dřív. Zároveň trochu překvapivě vyšlo při testování tělesné zdatnosti ve školách najevo, že městské děti porázejí ty venkovské a gymnazisté zase žáky učebních oborů.

Zažité pravdy se bortí. Třeba takové, že městské děti nemohou v kondici a síle stačit těm venkovským, které mohou snáze trávit celé dny venku. Výsledky testování tělesné zdatnosti převrátily tento předpoklad v mýtus.

Měření proběhlo loni plošně po celé republice a ukázalo se, že právě žáci ze škol na vesnici dopadli nejhůře. Překonaly je jak děti z měst, tak příměstských oblastí. Okolí větších měst se ukazuje, že ideálně kombinuje výhody obou lokací. Relativní volnost venkova s příležitostmi města. Zdejší třetíáci jsou na tom tak ve srovnání všech míst nejlépe, mezi sedmáky kralují města.

„Hlavním rozdílem oproti minulosti je, že lepších výsledků dosahují žáci větších sídel. V začátku devadesátých let byly zpravidla venkovské děti zdatnější,“ popisuje změnu náměstek ústředního školního inspektora Karel Kovář.

Zároveň se ukazuje, že tělesná zdatnost stejně jako znalosti kopírují kvalitu rodinného zázemí. V místech s vyšší sociální a ekonomickou úrovní dosahují děti lepších výkonů nejen v lavici, ale i v tělocvičně nebo na atletické dráze. Takto i v tělesné zdatnosti dominují Praha a Zlínský kraj. Na chvostu jsou pak Ústecký a Karlovarský kraj. Kupříkladu v případě žákyň sedmého ročníku je rozdíl mezi Prahou a Ústeckým krajem propastné tři body (žáci mohli získat za čtyři disciplíny šest až 60 bodů).

„Je to dáno z velké části vyšší nabídkou zájmových i sportovních aktivit pro děti ve větších sídlech, je zde i větší aprobovanost učitelů tělesné výchovy,“ vysvětluje Kovář.

Potvrzuje se tak zjištění ze školního sportovního projektu Sazka olympijský víceboj. I v něm se nejlépe dařilo pražským dětem a nejhůře těm z Karlovarského kraje. Čím blíže od jejich školy byl sportovní klub, tím se také zlepšovala jejich fyzická zdatnost. Nejvíce to platí na prvním stupni základní školy.

Testované disciplíny

Člunkový běh 4 × 10 metrů (jen žáci ZŠ), skok daleký z místa, leh-sed, vytrvalostní člunkový běh, shyb a výdrž ve shybu (jen žáci SŠ).

Bodování (šest až 60 bodů za všechny disciplíny):

- výrazně podprůměrný výsledek v případě dosažení jednoho či dvou bodů
- podprůměrný výsledek v případě dosažení tří či čtyř bodů
- průměrný výsledek v případě dosažení pěti či šesti bodů
- nadprůměrný výsledek v případě dosažení sedmi či osmi bodů
- výrazně nadprůměrný výsledek v případě dosažení devíti či 10 bodů

Testování se zúčastnilo přes 200 tisíc dětí ze ZŠ a asi 90 tisíc žáků SŠ.

Kluci jako holky před 30 lety

Každopádně první plošné testování tělesné zdatnosti dětí po více než 30 letech potvrdilo základní problém. Zdatnost dětí se zhoršuje. Zatímco žáci třetích ročníků základních škol dosahují podobných výsledků jako jejich předchůdci, v sedmém ročníku už značně zaostávají a ve druháku na střední se problém jen prohloubí. **Pro ilustraci: sedmáci a druháci ze střední dosáhli**

sice v počtu sedů–lehů na obdobný výsledek jako v roce 1987, tehdy ho ale zvládly stejně staré dívky.

„Ze zjištěných měření lze usuzovat, že každým rokem ve vývoji dítěte dochází k většímu odklonu od dříve měřených zjištění. **Problémem je zejména vytrvalost, tedy že pohybové aktivity probíhají jak v nedostatečném objemu, tak intenzitě a neumožní právě rozvoj vytrvalosti,**“ **popisuje dnešní problém Kovář.**

Výsledky vytrvalosti jsou skutečně alarmující. V kritické zóně se pohybuje polovina populace třetáků a sedmáků ze základní školy, a dokonce dvě třetiny středoškoláků druhého ročníku. Zařazení dítěte do této zóny přitom neznamená jen špatný výsledek. Odborníci takový výkon spojují s vysokou mírou zdravotních rizik a neschopností zvládat každodenní pohybové výzvy.

„U středoškoláků jsou výsledky ve vytrvalosti alarmující, ale měření předpokládá maximální intenzitu, kterou je test prováděn. Zejména středoškoláky je obtížné motivovat k takovému nasazení, výsledky tedy musí na každé škole interpretovat zejména učitel, který testování prováděl a zná další souvislosti,“ dodává náměstek ústředního školního inspektora, že roli mohla sehrát i nechuť vyhecovat se k maximálnímu výkonu.

Už jen pro dokreslení lze rozdělit výsledky středoškoláků podle oboru vzdělání. Žáci na gymnáziích jsou na tom i ve fyzické zdatnosti daleko lépe než ti na maturitních oborech a o parník pak předčí učně. I v tomto ohledu nejde ale o to, že by gymnázia lépe podporovala děti v pohybu, jen se opakuje vliv socioekonomického statusu – čím lepší rodinné zázemí a místo k životu, tím více si rodiče i děti uvědomují důležitost pohybu pro zdraví a také pak žáci dosahují lepších výsledků v měřeních. A gymnázia volí častěji právě takové rodiny.

S obezitou se těžko lámou rekordy

Zásadním hlediskem pro hodnocení výsledků je ale celkový fyzický stav dnešní generace. **Když se za poslední roky významně zvýšil podíl dětí s nadváhou a obezitou, nelze ani doufat,** že by testování tělesné zdatnosti mohlo dopadnout dobře, rozhodně ne v porovnání s minulostí.

Podle studie HBSC zpracované výzkumným týmem Univerzity Palackého v Olomouci se zvýšil podíl dívek ve věku 15 let s nadváhou či obezitou ze sedmi procent v roce 2002 na 13 procent v roce 2018. U chlapců jde o nárůst ze 16 na 25 procent ve stejném časovém období. K tomu je potřeba započítat covid. Minulá vláda Andreje Babiše (ANO) na dlouhé měsíce zakázala dětem nejen chodit do školy, ale i se účastnit většiny sportovních aktivit.

Školy samozřejmě nemají takové možnosti, aby zcela změnilly negativní postoj některých dětí k pohybovým aktivitám. Zvláště když rodina s tím nic dělat nechce a tělesná výchova nemá v českém školství dvakrát silné postavení. Základky a střední ale nejsou úplně bezbranné. Pokud například vedení školy výrazně podporuje výuku tělesné výchovy a vyučuje ji aprobovaný pedagog, zlepšuje se výsledek dětí v měřeních i o několik bodů. Zvláště to platí pro výsledky dívek na druhém stupni základních škol.